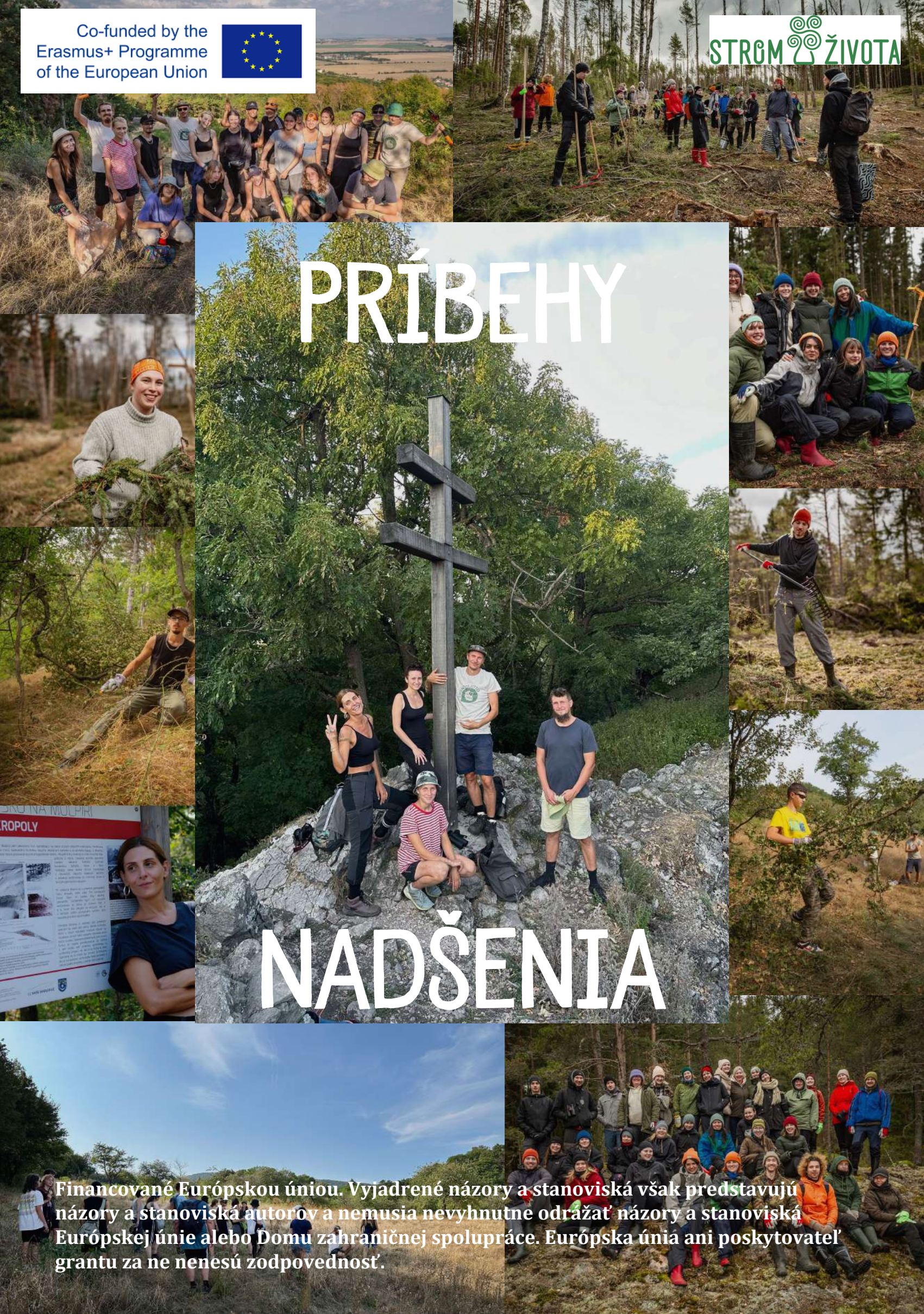

PRÍBEHY

NADŠENIA

Financované Európskou úniou. Vyjadrené názory a stanoviská však predstavujú názory a stanoviská autorov a nemusia nevyhnutne odražat' názory a stanoviská Európskej únie alebo Domu zahraničnej spolupráce. Európska únia ani poskytovateľ grantu za ne nenesú zodpovednosť.

Bielické bahná

Územie európskeho významu s názvom Bielické bahná je zelenou oázou v urbanizovanom prostredí mesta Partizánske, konkrétne v katastri jeho mestskej časti Veľké Bielice. Má rozlohu necelé 3 hektáre, no v procese prirodzenej sukcesie sa postupne rozrastá do okolitej poľnej krajiny. Tento chránený areál spadá pod Správu Chránenej krajiny Ponitrie. Sú tu zachované zvyšky lužných lesov a mokraďovej vegetácie aj vďaka výverom minerálnej termálnej vody, starým vrtom a prirodzeným výverom podpovrchovej vody. Mineralizovaná voda a podmáčaná rašelinová

pôda vytvorili podmienky pre existenciu biotopu európskeho významu s názvom „Vápnité slatiny s maricou pílkatou“. Takýto biotop sa vyskytuje na Slovensku len na 3-4 lokalitách. Okrem neho sú tu zvyšky vrbovo-topoľových lužných lesov s prelivom do tvrdých jaseňových luhov. Vody v území však postupne ubúda. Kedysi tu bolo niekoľko jazierok. To dnešné posledné zarastá vegetáciou. V intenzívne zamokrených častiach je obrovská vrstva bahna, pričom v úzkych ramenách sa to hmýri akvaristickými rybkami – najmä gubkami a mečúňmi, ktoré sem ľudia nasadili pravdepodobne v období, keď sa tu ťažila rašelina.

Bielické bahná sú zároveň veľmi významným biotopom pre vtákov, či už na hniezdenie alebo ako zastávka počas migrácie. Niektoré obvykle sťahovavé druhy tu trávajú celý rok vďaka prítomnosti termálnych prameňov. Napríklad chriaštel' vodný a strnádka trstinová. Z prieskumov vykonaných v minulosti tu odborníci udávajú až 435 druhov chrobákov!

V roku 2011 získali miestni dobrovoľníci z radov stromákov a turistov ocenenie Zelená oáza roka za vyčistenie, celkové zveľadenie a vybudovanie náučného chodníka v tejto lokalite. Na krátkej okružnej trase s mostíkmi sú osadené 3 informačné tabule a dve posedenia. Tie boli už niekoľkokrát reštaurované či vymenené. Tamojšie vlhké prostredie totiž spôsobuje rýchlu degradáciu drevených prvkov, čo si vyžaduje ich intenzívnejšiu starostlivosť a obnovu.

Stromáci niekoľko rokov vykonávali na dobrovoľníckej báze aj enviromanažment územia, ktorý bol zameraný najmä na odstraňovanie invázných druhov rastlín a náletových drevín či údržbu chodníka. Od roku 2020 tu prebiehajú náhradné revitalizačné opatrenia zamerané na elimináciu a odstraňovanie nežiadúcich rastlinných druhov, ktoré vykonáva odborná firma. Údržba chodníka a čistota lokality je zatiaľ v rukách dobrovoľníkov v spolupráci s miestnou samosprávou. Dobrovoľníci tu pre verejnosť organizujú aj ornitologické pozorovania s odborníkmi. Výlet na túto lokalitu sa dá spojiť s návštevou neďalekého malého letiska, hvezdárne alebo termálnych kúpeľov.

Vtáčí ostrov na Dunaji

Juhozápadným Slovenskom preteká európsky veľtok - Dunaj. V minulosti často menil svoje koryto, vytváral početné ramená a riečne ostrovy. Dnes je to regulovaná rieka, ktorá po výstavbe vodného diela Gabčíkovo zmenila svoj ráz. Zanikli tým lužné lesy, mŕtve ramená a v stredoeurópskom kontexte vzácne štrkové ostrovy, ktoré sú ideálnym miestom pre hniezdenie a migráciu vtáctva. Jedno také miesto sa uprostred Hrušovskej zdrže, neďaleko mesta Šamorín, zachovalo. Malý sedem hektárový ostrovček má dnes pomenovanie Vtáčí ostrov.

Pri pohľade na mapu sa môže javiť ako ideálne izolované miesto pre život vtákov a iných pôvodných živočíchov. Upravený tok Dunaja však už nemá takú silu, aby ostrov zaplavoval či premiestňoval riečny materiál, a tak ostrov zarástol vegetáciou, čo bolo pre hniezdenie vtákov nevhodné. Vtáčí ostrov si preto vyžadoval zásah od človeka. Hrozilo totiž, že aj toto posledné miesto, kde by mohli hniezdiť rybáre čierne, čajky smejivé či čajky čiernohlavé, na Dunaji zanikne.

Pred dvadsiatimi rokmi ornitológovia z SOS/BirdLife Slovensko začali na tomto mieste realizovať záchranný manažment, ktorého cieľom bolo dostať ostrov do stavu s rozsiahlou plochou bez porastu vegetáciou a zároveň s náhradou za zaniknuté mokrade a plytké brehy rieky Dunaj. Jednorazové akcie však nestačili na spomalenie rozširovania invazívnych drevín a bylín, ktoré sa nachádzali na ostrove, preto sa rozhodli zapojiť dobrovoľníkov, ktorí by prispeli k tomu, aby

sa úbytok vzácných druhov živočíchov zastavil. Dobrovoľníci prišli na pomoc v roku 2004. Napriek veľkému úsilíu sa prvý rok pokles počtov nepodarilo zastaviť. Avšak po druhom ročníku tábora, v roku 2006 sa počet zastabilizoval a ďalšie roky začal rásť. Postupne sa vrátili na ostrov rybáre riečne a na ostrove vznikla najväčšia kolónia čajok čiernohlavých v strednej Európe.

Každým rokom sa pomocou dobrovoľníkov darilo znižovať rozlohu porastu invazívnych drevín a rastlín a znížiť tak akútnu hrozbu opätovného zarastenia ostrova. Posledné roky sa počet dobrovoľníkov pohybuje okolo 50-60. Vždy urobia kopec práce a to sa odzrkadľuje aj na stave biotopu, ktorý sa začal zlepšovať. Časť ostrova, kde sa nachádza kolónia vtákov, je každý rok úplne pokosená a biomasa je z ostrova odstránená.

Počet párov čajok smejivých medzičasom narástol a v roku 2022 dosiahol historicky najviac - 5526 párov. Rastú aj počty vzácných čajok čiernohlavých, ktorých tu v roku 2021 hniezdilo 424 párov. Vtáčia chrípka v roku 2023 situáciu zhoršila, ale kolónia sa postupne spamätáva a tento rok (2024) bolo sčítaných 3149 hniezd čajok smejivých a 296 hniezd čajok čiernohlavých. Bez príspevku stoviek dobrovoľníkov by na ostrove už vôbec nehniezdili a s najväčšou pravdepodobnosťou by v CHVÚ Dunajské luhy zmizli úplne a ich populácia na Slovensku by bola ohrozená. Čajka čiernohlavá je tak druhom, za ktorého prežitie na Slovensku úprimne môžeme poďakovať všetkým dobrovoľníkom, ktorí každoročne v horúčavách pomáhajú s kosením ostrova na Dunaji.

Vtáčí raj Senné

Na východe Slovenska vo Východoslovenskej nížine sa nachádza chránené vtáčie územie Senianske rybníky. Je to jedna z najvýznamnejších ornitologických lokalít na Slovensku. Vyskytuje sa tu najviac vtáčích druhov a pre mnohé vzácne druhy je toto miesto jediným hniezdiskom na Slovensku. V minulosti sa tu nachádzali rozsiahle mokrade a lúky, ktoré boli na jar zaplavované vodou. Početné krdle vtákov na týchto miestach našli dostatok potravy a pre niektoré druhy boli zastávkou počas migrácie, zatiaľ čo pre iné dôležitým hniezdiskom. Aj po vybudovaní rybničnej sústavy a rozsiahlych zmenách vodného režimu si vtáky toto miesto zapamätali a vyhľadávali ho. Stav tohto územia sa však dlhé roky zhoršoval. Lúky boli odvodňované, mokrade vyschli a tým zmizla aj potrava pre vtáky. Posledné zvyšky lúk začali zarastať a postupne zanikať.

V roku 2006 ochranári a ornitológovia z SOS/BirdLife Slovensko začali s realizáciou postupných krokov a za pomoci viacerých nadväzujúcich projektov pracovať na návrate vzácných druhov vtákov. Vrátili vodu na lúku Ostrovik, opätovne vytvorili mokrade, prinavrátili taktiež dobytok a založili tú vlastnú farmu. Od samého počiatku stáli pri obnove Vtáčieho raja dobrovoľníci. Každoročne sa na Senianskych rybníkoch organizovali ornitologické tábory, pričom od roku 2010 sa tradícia dobrovoľníckych táborov ustálila na 2 akciách do roka, v máji a júli, ktorých sa za ten čas zúčastnili stovky nadšencov.

V jarnom období je v táboroch hlavným pracovným prostriedkom ďalekohľad. Čím viac sa toho o výskyte vtáctva na jar dozvieme, tým lepšie sa dajú zacieliť jednotlivé aktivity a opatrenia pre konkrétne druhy v letnom období. Následne sa v lete pomáha prírode prakticky. Či už je to stavanie ohradníkov, starostlivosť o zvieratá, údržbu oplotkov, stavanie stĺpikov, kosenie alebo zveľaďovanie náučného chodníka.

Vďaka aktivitám SOS/BirdLife Slovensko sú dnes Senianske rybníky známe širokej verejnosti. Ľudia sem radi chodia a vracajú sa. Lokalita si tak získava popularitu ako netradičná turistická destinácia a veľký podiel na tom majú dobrovoľníci pomáhajúci v ochrane vtáčieho raja. Patrí im preto veľká vďaka. Tradícia ochranných táborov má však ešte jeden veľmi dôležitý význam, a to že spája ľudí s láskou k prírode a vytvára z nich komunitu.

Obnova kvitnúcich strání – Molpír

Na juhovýchodných svahoch pohoria Malé Karpaty sa nad Smolenicami nachádza lokalita Molpír. Toto pomenovanie dostala po rovnomennom slovanskom hradisku. Hoci zaniklo ešte niekoľko storočí pred našim letopočtom, ľudia využívali toto územie ešte po celé stáročia ako miesto vhodné pre pestovanie ovocia či chov hospodárskych zvierat. Vytvorilo sa tu lúčne spoločenstvo rastlín a živočíchov so vzácnymi orchideami a lietajúcimi jasoňmi chochlačkovými. Táto pastva sa však plynutím času prestala využívať

a hoci bola pred niekoľkými desaťročiami vyčistená, opäť začala zarastať. Kroviny a dreviny časom pohltili viac ako polovicu územia hradiska. Dnes na tomto území môžeme pozorovať viacero druhov rastlín a živočíchov, ktoré spadajú pod rôzne stupne ohrozenia alebo sú naopak bežnou súčasťou pastvín a lúk týchto teplomilných južných svahov Malokarpatskej oblasti. Medzi vzácne druhy živočíchov a rastlín patria vstavač purpurový, pavúk stepník červený, viaceré druhý motýľov, vrátane vidlochvosta feniklového.

V spolupráci s obcou Smolenice, miestnym farmárom pánom Matiašovičom a BROZom, ktorý v rámci tohto hodnotného územia je koordinátorom aktivít sa vytvoril priestor pre dobrovoľnícke akcie, ktoré postupnými krokmi majú napomôcť k prinavráteniu hojnejších počtov ohrozených rastlín a živočíchov na tomto území. Po vyčistení bude táto lokalita lákavejšia aj pre turistov, nakoľko nebude toľko zarastená náletovými drevinami. Práce, ktoré vykonávajú dobrovoľníci, zahŕňajú predovšetkým odstraňovanie

náletových rastlín a drevín, kosenie, začisťovanie a stavanie trás pre oplotky, pomoc pri vybudovaní prístrešku pre zvieratá či oprava starých oplotkov. Po vybudovaní podmienok pre vypustenie kôz, budú môcť návštevníci naďalej prechádzať náučným chodníkom cez lúku pričom spomínané hospodárske zvieratá budú vhodným spôsobom udržiavať vegetáciu vo vhodných podmienkach pre rôzne druhy rastlín a živočíchov. Zosvetlenie a preriedenia lesných spoločenstiev hraničiacich s lúkou taktiež pomôže populácii jasoňa chochlačkového, aby si na tomto mieste vybudoval stabilnú, početnú populáciu.

Na zveľadení tohto územia sa podieľala celá rada dobrovoľníkov či už z prostredia BROZu, Strom života, alebo iných súkromných subjektov. Strom života na tomto území zorganizoval počas leta 2024 medzinárodný tábor, ktorého sa zúčastnili mládežnícki dobrovoľníci z rôznych krajín ako napr. Fínsko, Holandsko, Grécko, Francúzsko či Slovensko. Účastníci začisťovali trasy pre budúce oplotky, odstraňovali rôzne náletové dreviny, ktoré presvetlili hraničné časti lesa s prechodom na lúku a pomohli zlikvidovať čierne skládky.

Obnova kvitnúcich strání – Vršatec

Vršatské bradlá sú azda najvýraznejším výbežkom pohoria Bielych Karpát. Nachádzajú sa na západnej strane Stredného Považia v blízkosti hraníc s Českou republikou. Tieto Skalnaté kopce sa vypínajú nad obcou Vršatské Podhradie pričom ich najvyšším vrcholom je Chmeľová (925 m). Tieto skaly tvorené vápencom sú južne orientované a preto ich súčasťou sú teplomilné lúky a pasienky so vzácnym živočíšnym zastúpením ako aj nemenej bohatými teplomilnými spoločenstvami rastlín.

Oblasť Vršatských bradiel sa vyznačuje veľkým zastúpením chránených druhov motýľov, z ktorých najvýznamnejší sú jasoň červenooký a jasoň chochlačkový. Vyskytujú sa tu aj vidlochvosty feniklové, okáne bukové či babôčky bodliakové. Bohaté zastúpenie majú i pavúky. V bukových lesoch možno nájsť chránené chrobáky, medzi ktoré patrí fúzač alpský či fúzač bukový.

Zaznamenaných tu bolo 65 druhov mäkkýšov. Z plazov sa tu vyskytuje napríklad užovka hladká. Spomedzi vtákov tu majú zastúpenie dravce, či už jastrabovité alebo sokolovité alebo aj krkavcovité. K vzácnym druhom spevavcov patrí muchárik bielokrídly alebo muchárik malý. Z vysokej zveri sú zastúpené jelene, srnce, svine divé a zaznamenané boli aj medvede hnedé. V blízkosti rezervácie sa vinie aj náučný chodník s 10 náučnými panelmi, ktoré približujú turistom geológiu, históriu, živočíšstvo i rastlinstvo danej oblasti.

Dobrovoľníci, ktorým nie je ľahostajný osud jedného z našich najohrozenejších motýľov – jasoňa červenookého, spoločnými silami odpratali napílené konáre na viac než hektári v ťažko dostupnom skalnom exponovanom teréne. Toto územie totiž po zániku tradičnej pastvy začalo zarastať náletovými a nepôvodnými drevinami. Konečným cieľom je prepojiť koridorom z nelesné plochy. Obe totiž osídľujú jasone, avšak kvôli zarastenému územiu medzi nimi migrujú už len veľmi sporadicky. To má za následok okrem iného aj zníženie genetickej rozmanitosti, čo znižuje šancu jasoňov na prežitie v Bielych Karpatoch.

V BROZe však pevne veria, že ikonický motýľ bude lietať nad Vršatcom ešte veľmi dlho, a to aj vďaka skvelým dobrovoľníckym akciám. Práce na lokalite prebiehajú aj s dobrovoľníkmi z iných organizácií ako napríklad „Pre prírodu“ či OZ Permoníci.

Obnova kvitnúcich strání – Babiná

CHKO Biele Karpaty je jednou zo 14 chránených krajinných oblastí na Slovensku. Pestrosť Bielych Karpát pozostáva zo zachovaných prírodných podmienok, bohatstva živej prírody ako aj z oblastí s dlhodobými ľudskými zásahmi, ktoré pomáhajú zvýšiť diverzitu. Zalesnenosť územia dosahuje 67%. V lesoch sa nachádzajú pôvodné druhy stromov ako buk, dub, hrab, javor, jaseň či lipa. Bez vážnejších poškodení je aj poľnohospodárska vidiecka krajina s ornou pôdou, lúkami

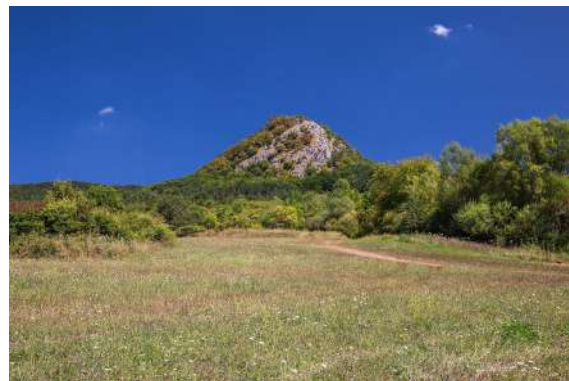
a pasienkami s typickou Bielo Karpatskou kvetenou, riekami, potokmi, ktoré sú lemované brehovými vrbovo – jelšovými porastami s množstvom starých ovocných sádov. Dôležité pre ochranu sú lúčne spoločenstvá rastlín a živočíchov, ktoré sa nachádzajú v bradlových výbežkoch. Jedným z týchto výbežkov sú aj bradlá pri obci Pruské, nazývané aj bradlá na Babinej. Na suchomilné spoločenstvá rastlín na bralách, ktoré patria k najbohatším biotopom v našej krajine sú zároveň naviazané veľké množstvá bezstavovcov vrátane ďalších vzácných motýľov, ako sú modráčik čiernoškrnný či priadkovec trnkový.

Do 50 rokov minulého storočia boli tieto stránne bežne spásané dobytkom, ktorý bol dôležitou súčasťou obživy miestnych obyvateľov. V dôsledku zániku pastvy začalo územie spontánne zarastať náletovými drevinami, pričom neuvážene zasiahol aj človek a to výsadbou borovice lesnej. Preto počas novembrového víkendu v roku 2022 BROZ v spolupráci so združením Pre Prírodu, Skupinou Jaro a správou CHKO Biele Karpaty zorganizoval dobrovoľnícku akciu s názvom misia Apollo 11. Do starostlivosti o prírodnú pamiatku Babiná sa zapojilo viac ako 70 účastníkov zo Slovenska, Čiech a Francúzska. Hlavnou myšlienkou ochrannárskeho víkendu bolo obnoviť vzácné teplomilné trávnaté biotopy a pripraviť tak lokalitu pre návrat motýlieho kráľa – jasoňa červenookého. Dobrovoľníci sa snažili oživiť pusté skaly, taktiež vyčistili od náletových drevín plošinu na bývalom kameňolomom, v ktorom rastie množstvo rozchodníkov - skalné rastliny, ktorými sa živý práve húsenica jasoňa červenookého. Celkovo sa im počas akcie podarilo obnoviť necelý hektár vzácného biotopu. Konečným cieľom je návrat dobytká aj na Babinú tak, ako je tomu na neďalekých bralách Vršatca a Krasín.

Obnova kvitnúcich strání – Omšenská baba

Omšenská baba je nevysoký kopec (668 m) nachádzajúci sa v Strážovských vrchoch, pomenovaný podľa obce Omšenie. V roku 1967 tu bola vyhlásená prírodná rezervácia o výmere 36 hektárov. Skalnatým kopcom nad Omšenskou dolinou v súčasnosti dominujú lesy. V minulosti to však boli holé skaly po oboch stranách doliny obrastené machom. Zalesňovanie alebo spontánne zarastanie ľudia vnímajú zväčša pozitívne, z pohľadu ochrany biodiverzity je však veľmi dôležité udržiavať aj rôznorodé nelesné

stanovišťa. Stáročiami tradičného hospodárenia tu vznikla veľmi pestrá mozaika lesných aj nelesných biotopov. Dostatok životného priestoru tak našli tieňomilné i svetlomilné organizmy. Aj zdanlivo pusté skalné bralá bez stromov v skutočnosti hostia druhovo bohaté rastlinné spoločenstvá. Pre časti odhalených brál sú typické sucho a teplomilné biotopy. Zatižené skalné zrázy zas majú v oblube chladnomilnejšie horské spoločenstvá, pričom lúky a podmäčkané prameniská v údoliach hostia ďalšie spoločenstvá rastlín a živočíchov. Omšenská baba je súčasťou rovnomenného územia európskeho významu, v ktorom sa vyskytujú všetky spomínané typy bezlesia. Na skalnatých vrcholoch rastie poniklec prostredný a kavyľ drsnosteblový, na jeho úpäti nachádzame pramenisko s vlhkomilnými páperníkmi či bielokvetom močiarnym.

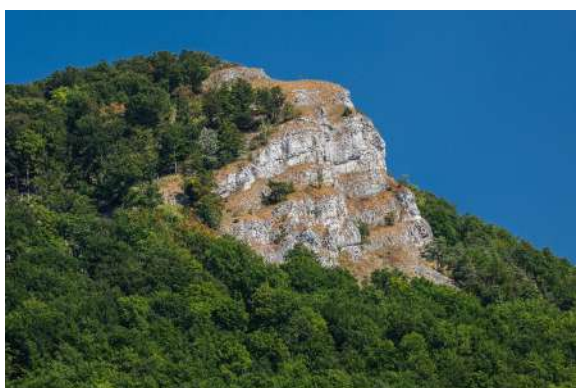
Na teplomilných lúkach Omšenskej baby sa vyskytuje modráčik čiernoškrvný. Živými rastlinami jeho húseníc sú najmä materina dúška a pamajorán. Jeho život je obklopený zvláštnosťou. Húsenice žijú na rastlinách len prvých pár dní života. Potom zídu na zem, odkiaľ sa nechajú odniesť mravcami do mraveniska a nechajú sa obsluhovať, akoby boli ich larvami. Počas pobytu v mravenisku sa nenápadne živia mravčímimi larvami a kuklami, pričom počas zimy tu spoločne s mravcami

hibernujú. S príchodom leta sa zakuklia. Po troch týždňoch sa vyľahnu a utečú z mraveniska, čím sa celý cyklus začína odznova. Tento zložitý spôsob života je jedným z dôvodov prečo sú tieto modráčiky vzácne a zraniteľné. Ďalej sa tu vyskytuje jasoň chochlačkový, ktorého húsenice požierajú listy jedovatých chochlačiek, ktoré rastú iba v zľahka zatienených listnatých lesoch. Zároveň tu rastie popolavec dlholistý moravský, ktorý patrí k našim najvzácnejším rastlinám. Radi ho spásajú jelene a daniely, preto je potrebné okolo týchto rastlín stavať oplôtky. Na lúkach taktiež môžeme nájsť 5 druhov orchideí.

Dobrovoľnícka ochranná starostlivosť o tieto územia spočíva najmä v odstraňovaní náletových a nepôvodných drevín. Aby tieto zásahy mali zmysel, je potrebné zabezpečiť aj ich následnú údržbu. Najlepším riešením je obnova pastvy hospodárskych zvierat, ktorá má v Omšenskej doline dlhú tradíciu. V polovici minulého storočia prestala byť rentabilnou a zvieratá sa z lúk a brál presunuli do maštálí. Dnes pastva získava nový význam práve v súvislosti so záchranou cenných nelesných biotopov. Pasúce sa zvieratá potláčajú zmladzovanie krovín a ich kopytá vytvárajú v pôjde priestor pre uchytanie semien vzácnych rastlín. Kým na skalách sa najlepšie uplatňujú kozy, ľahšie dostupným lúkam prospieva rotačná pastva hovädzieho dobytku. Lúky pod Omšenskou babou pravidelne kosia a hrabú dobrovoľníci z BROZu a iných organizácií v spolupráci s pracovníkmi CHKO Biele Karpaty, čo má spoločne s chovom kráv za následok zachovanú rôznorodosť druhov na tomto území.

Obnova kvitnúcich strání – Temešská skala

V Strážovských vrchoch neďaleko rekreačnej oblasti Nitrianske Rudno sa môžete pokochať krásou prírody výhľadom z Temešskej skaly, ktorá sa nachádza pri obciach Temeš a Čavoj. Toto územie bolo vyhlásené za prírodnú rezerváciu v roku 1986 s piatym najvyšším stupňom ochrany. Samotná skala je unikátny prírodný útvar Strážovských vrchov s výskytom viacerých chránených druhov rastlín a živočíchov.

Aktuálne sa na lokalite Temešská skala realizuje obnova suchomilných trávinnó – bylinných spoločenstiev, ktoré sú v súčasnosti ohrozené zarastaním náletovými drevinami, inváznymi druhmi a výsadbami nepôvodných druhov drevín. Obnova týchto biotopov prebieha primeraným odstránením drevín a následne obnovou pôvodného hospodárenia (pasenia a kosenia), ktoré tu chýba už niekoľko desaťročí. To prináša benefity nielen pre cieľové biotopy a druhy, ale aj pre miestnych poľnohospodárov, s ktorými pri obnove hospodárenia spolupracuje BROZ.

Cieľom prác je taktiež prostredníctvom dobrovoľníckej činnosti zlepšiť stav populácii a biotopov vzácnych druhov európskeho významu. Z rastlín ide o endemické príklady rastlín ako klinček včasný Lumnitzerov a veľmi ohrozený popolavec dlholistý moravský, ktorý je západokarpatským endemitom. Viazaný je na kosené lúky a lesné lemy, zvyčajne na strmých alebo iných ťažšie dostupných lokalitách, pričom jednou z lokalít jeho výskytu je aj Temešská skala a jej okolie. Jeho populácia klesá v dôsledku zániku tradičného obhospodarovania, zarastaním lokality drevinami, čiastočne aj ohryzom zverou.

Z bezstavovcov sú cieľovými druhmi fúzač veľký, priadkovec trnkový, modráčik čierňoškrnný, jasoň chochlačkový alebo jasoň červenooký, ktorý je viazaný na južné svahy a skalnaté plochy s výskytom živných rastlín rozchodníkov.

BROZ v spolupráci s CHKO Strážovské vrchy zorganizoval lokalite Temešská skala viaceré dobrovoľníckej podujatia. Pomáhali geocacheri, ale aj študenti z bratislavského gymnázia pre mimoriadne nadané deti, miestni strážcovia prírody a dobrovoľníci z obce Vrchteplá.

Veľký kopec

Veľký kopec (263,9 m) sa nachádza v južnej časti Východoslovenskej nížiny. Leží nad mestom Kráľovský Chlmec, približne

27 km juhovýchodne od Trebišova. Rovnomenný chránený areál,

ktorý je v správe Štátnej ochrany prírody Latorica, je zároveň územím

európskeho významu. Na kopci sa nachádzajú vzácne fragmenty

stepných rastlinných spoločenstiev, kde môžeme nájsť aj niektoré

chránené druhy rastlín ako napríklad poniklec veľkokvetý, zvonček

balónsky či kosatec uhorský bezlistý. Taktiež sa tu nachádzajú posledné fragmenty teplomilných dubín na našom území.

Z radov bezstavovcov tu majú zastúpenie napríklad motýle modráčiky – rozchodníkový či modrolesklý. Zo stavovcov sú to

jašterice krátkohlavé a zelené. Riedke dubiny vyhľadáva aj užovka hladká a užovka stromová. Z cicavcov sa tu vyskytuje plch

lieskový a za potravou sem zalietava výr skalný a vzácne aj orol krikľavý.

Územím nevedie žiadny oficiálny turistický chodník, nevykonáva sa tu poľnohospodárska činnosť ani ťažba dreva. V okolí sa zároveň nachádzajú staré vinice, ktoré nevykazujú známky trvalého využívania. Na lokalitu Veľký kopec sem tam zájdu len miestni obyvatelia v rámci prechádzky.

BROZ spolu s farmárom Arnoldom Dócsom, miestnymi nadšencami, dobrovoľníkmi z OZ Permoníci či OZ SAVE NATURE sa tu od roku 2018 venujú obnove vzácných suchomilných travinno-bylinných spoločenstiev, ktoré sú v súčasnosti ohrozené náletovými drevinami a inváznymi druhmi, pretože na lokalite už niekoľko desiatok rokov neprebíha tradičná pastva. Čistenie od náletových a invázných drevín sa vykonáva najmä v zimných mesiacoch. Na obnovených plochách sa následne rozširuje pastva kôz, ktorá zlepšuje stav suchomilných travinno-bylinných biotopov, vďaka čomu sa tu darí mnohým rastlinám a živočíchom, ktoré sú na ne naviazané. Medzi odstraňované invázne rastliny patria najmä agáty biele, ktoré sú zhromažďované na kopách a následne spaľované. V území sú ponechané solitérne stromy, ktoré tejto lokalite pridávajú estetickú hodnotu, pripomínajúcu otvorené pasienkové lesy. Po týchto zásahoch je väčšia pravdepodobnosť, aby sa táto lokalita stala domovom rôznych vzácných druhov ako napr. roháča obyčajného, užovky hladkej či rozličných druhov spomedzi dutinových hniezdičov.

Za čisté Vlčie hrdlo a Zelené dni

Aj v rámci Bratislavského kraja, na ktorého území sa nachádza hlavné mesto Slovenska - Bratislava, existuje množstvo hodnotných prírodných území s vysokou mierou biodiverzity. Vzhľadom k tomu, že sa nachádzajú v blízkosti najväčšieho mesta Slovenska, sú ohrozované azda najviac ľudskými zásahmi alebo ďalšími negatívnymi dôsledkami vyplývajúcimi so susedstva priemyselných závodov a aktivít ľudskej činnosti v meste. Medzi najvýznamnejšie územia patria lužné lesy, ktoré sa nachádzajú či už v intraviláne alebo v extraviláne mesta. Tieto územia sú jednak postihnuté reguláciou vodnej hladiny v rámci programu vodného hospodárstva a zároveň im nepomáha ani postupná urbanizácia mesta. Problémom je aj ťažba dreva, vysádzanie nepôvodných druhov drevín či šľachtených topoľov. Tieto umelé porasty sú druhovo chudobnejšie, neposkytujú vhodné podmienky pre hniezdenie vtákov či úkryt malých i veľkých stavovcov a nie sú vhodné ani pre rôzne druhy bezstavovcov.

Túto situáciu sa rozhodlo aspoň čiastočne zmierniť Bratislavské dobrovoľnícke centrum, ktoré sa svojou vzdelávacou činnosťou v školských zariadeniach snaží aktivizovať mladých ľudí, aby sa zúčastnili dobrovoľníckych aktivít na ochranu prírody. Jednou z nich bola akcia za Čisté Vlčie hrdlo, ktorá sa realizovala v roku 2023. V mesiacoch august až október sa 100 dobrovoľníkom z radov firemných zamestnancov či žiakov alebo študentov podarilo vyzbierať viac ako 4 tony skla, starých pneumatík, stavebnej suty a oblečenia.

Ďalším tradičným programom Bratislavského dobrovoľníckeho centra sú Zelené dni, ktoré sú organizované od roku 2020 v jarňách a jesenných mesiacoch. V rámci nich dobrovoľníci pomáhajú s úpravami vonkajších areálov, údržbou lokalít a zelene, čistením a zberom odpadkov z lesných porastov alebo v okolí rieky Dunaj či odstraňovaním náletových rastlín. Túto akciu spája spoločný cieľ, ktorým je zveľadenie verejného priestranstva, revitalizácia záhrad a záchrana ohrozených druhov rastlín. Jednou z lokalít, na ktorej prebiehajú dobrovoľnícke práce, je aj hradná skala na Devíne, ktorá predstavuje jedno z posledných miest výskytu klinčeka lumnitzerovho na Slovensku. Rovnako tak je aj domovom fúzača veľkého. Ak sa chcete zapojiť do dobrovoľníckej aktivity na tejto lokalite, stačí vyplniť jednoduchý dotazník na stránke Bratislavského dobrovoľníckeho centra.

